

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

A1. Επειδή βλέπουμε ότι κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινότητας και κάθε κοινότητα να έχει συσταθεί για την επίτευξη κάποιου αγαθού (γιατί όλοι κάνουν τα πάντα για χάρη εκείνου που θεωρείται αγαθό), είναι φανερό ότι όλες (οι κοινότητες) αποβλέπουν σε κάποιο αγαθό, και μάλιστα η ανώτερη απ' όλες και που περικλείει όλες τις άλλες είναι αυτή που αποσκοπεί στο ανώτερο απ' όλα τα αγαθά. Και αυτή είναι η καλούμενη πόλη και η πολιτική κοινωνία. Όμως, επειδή η πόλη ανήκει στην κατηγορία των σύνθετων πραγμάτων, όπως όλα εκείνα τα πράγματα που το καθένα τους είναι ένα όλον, αποτελούμενο όμως από πολλά μέρη, είναι φανερό ότι πρέπει πρώτα να ψάξουμε να βρούμε τι είναι ο πολίτης.

B1. Πόλις ή κοινωνία πολιτική είναι ένα είδος κοινότητας (κοινωνική συμβίωσης) που είναι ανώτερη από όλες τις άλλες, τις οποίες και περικλείει, και επιδιώκει το ανώτερο από όλα τα αγαθά, δηλαδή την ευδαιμονία. Η έννοια του γένους της πόλεως είναι η κοινωνία «κοινωνίαν τινὰ οὔσαν», [σχόλιο σχολικού βιβλίου σελ 182 «κοινωνίαν»]. Η ειδοποιός διαφορά για την έννοια πόλις είναι ότι επιδιώκει το ανώτερο αγαθό για τα μέλη της, την ευδαιμονία - ποιοτική διαφορά - (ή πασῶν κυριωτάτη καί πάσας περιέχουσε τὰς ἄλλας) - ποσοτική διαφορά - [σχόλιο σχολικού βιβλίου σελ 183 «πασῶν κυριωτάτη καί πάσας περιέχουσε τὰς ἄλλας»]

[σχόλιο σχολικού βιβλίου σελ 182 « πᾶσαν πόλιν »] . Στη συγκεκριμένη ενότητα ο Αριστοτέλης δίνει τον ορισμό της έννοιας «πόλη» αρχίζοντας από την υπερκείμενη έννοια του γένους, δηλαδή την έννοια κοινωνία «κοινωνίαν τινὰ οὕσαν», και προχωρώντας στην ειδοποιό διαφορά της από τις άλλες κοινωνίες, που είναι ο στόχος της, το ανώτερο από όλα τα άλλα τα αγαθά.

Ο συλλογισμός του Αριστοτέλη μπορεί να διατυπωθεί ως εξής:

- ❖ κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινότητας
- ❖ κάθε κοινωνία έχει συγκροτηθεί για να επιτευχθεί κάποιο αγαθό
- ❖ **άρα όλες οι κοινωνίες αποβλέπουν σε κάποιο αγαθό**
- ❖ κάθε κοινωνία επιδιώκει ένα αγαθό ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της
- ❖ οι υποδεέστερες, ατελέστερες κοινωνίες επιδιώκουν υποδεέστερα αγαθά και οι ανώτερες ανώτερα αγαθά
- ❖ **άρα αυτή που είναι ανώτερη από όλες τις κοινωνίες (ποιοτικά και ποσοτικά) αποβλέπει στο ανώτερο απ' όλα τα αγαθά**

B2. Η πόλη ανήκει στην κατηγορία των σύνθετων πραγμάτων, είναι δηλαδή ένα «όλον» αποτελούμενο από πολλά «μέρη». Με άλλα λόγια η «πόλη» είναι ένα «όλον», μέρος του οποίου είναι ο πολίτης. Επομένως, οποιαδήποτε έρευνα για την έννοια της «πόλης» προϋποθέτει την έρευνα της έννοιας «πολίτης» («δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος») και την αναζήτηση των χαρακτηριστικών του («ὥστε τίνα χρῆ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σκεπτέον»), πολύ περισσότερο μάλιστα που ο ρόλος του για την πολιτική τάξη είναι καθοριστικός .

Δεν υπάρχει ομοφωνία για το περιεχόμενο της λέξης «πολίτης» («καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις... ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις οὐκ ἐστὶ πολίτης»)

Στα μη δημοκρατικά πολιτεύματα υπήρχε το δικαίωμα των πολιτών στις συλλογικές αποφάσεις απλώς ο βαθμός συμμετοχής ήταν μικρότερος και

συχνά καθοδηγούμενος από μια οικονομική και κοινωνική ελίτ που είχε στα χέρια της τις τύχες της. Οι πολίτες αποτελούσαν αναμφισβήτητα τον κεντρικό πυρήνα ανάπτυξης κάθε πόλης όμως η πολιτειακή οργάνωση της καθεμιάς από αυτές δεν απαιτούσε ή δεν επέβαλλε την ενεργό συμμετοχή κάθε πολίτη σε κάθε ζήτημα που προέκυπτε.

«τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες»

Από την παραπάνω φράση φαίνεται η **διαλεκτική** σχέση της πολιτειακά οργανωμένης κοινωνίας με τον πολίτη. Και η πόλις και ο πολίτης συνδέονται με ένα ομφάλιο λώρο σε ένα δημιουργικό δοῦναι – λαβεῖν, καθώς και οι δυο έχουν τον ίδιο σκοπό: την επίτευξη του αγαθού και της ευδαιμονίας. Ο Αριστοτέλης θεωρεί κατά την τελεολογική του αντίληψη ότι η **φύσις οὐδὲν ποιεῖ μάτην**, έτσι ανέθεσε στον καθένα έναν προορισμό. Προορισμός λοιπόν της πόλεως και του πολίτη είναι η κατάκτηση του αγαθού – της ευδαιμονίας. Μάλιστα ο φιλόσοφος πίστευε ότι η ευδαιμονία του ανθρώπου είναι ένα είδος ενέργειας και, μάλιστα ενέργεια της ψυχής, σύμφωνη με τους κανόνες της τέλει αρετής και το πιο σημαντικό από τα αγαθά που μπορούν να πραγματοποιηθούν. Επομένως υπάρχει μια σύμπτωση του ατομικού και του κοινωνικού αγαθού. Για να πετύχει το άτομο την ευδαιμονία, είναι φανερό ότι πρέπει να κάνει τις κατάλληλες ενέργειες. Αλλά και η ευδαιμονία της πόλης κατακτάται με τις ενέργειες των ατόμων πάλι, αλλά ως πολιτών που ζουν και δραστηριοποιούνται μέσα στη συγκεκριμένη πολιτεία. Αυτή η ταύτιση του ατομικού και κοινωνικού αγαθού, δείχνει πως οι πράξεις και η συμπεριφορά των ατόμων έχουν και πολιτικό περιεχόμενο, αφού η ευδαιμονία του μικρού ή του μεγάλου συνόλου εξαρτάται άμεσα από τις πράξεις των ατόμων μιας πόλης.

Επομένως η πόλη καθίσταται αυτόρκτης όταν παρέχει τις υλικές, πολιτικές και κοινωνικές προϋποθέσεις για την ευδαιμονία των πολιτών της. Πόλη, επιπλέον, αναφέρει ο Αριστοτέλης ότι είναι ένα πλήθος πολιτών «πόλιν δὲ τῶν τῶν τοιούτων πλήθος ἰκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς». Ο ρόλος και η θέση του πολίτη δεν είναι διακοσμητικός, αλλά θεμελιώδης και ουσιαστικός. Η πόλη

αποκτά οντότητα και ουσία από τη στιγμή που ο ίδιος ο πολίτης παίρνει μέρος στις λειτουργίες που οδηγούν την πόλη σε χρηστή διοίκηση και εύνομη λειτουργία. («ὡ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς»)σελίδα σχολικού βιβλίου 197.

B3. Η πόλις χαρακτηρίζεται από τον Αριστοτέλη μια κοινωνική οντότητα τέλεια, δηλαδή τέτοια που έχει φτάσει στην ανώτερη φάση της δημιουργίας της, της ολοκλήρωσης της.

τέλεια : Μέσα στη λέξη αυτή ο αρχαίος Έλληνας άκουγε καθαρά τη λέξη τέλος, μια λέξη που δήλωνε τον σκοπό για τον οποίο είναι πλασμένο το καθετί, τον προορισμό του. Είναι φανερό ότι με αυτή τη σημασία η λέξη δεν δήλωνε ό,τι η δική μας λέξη τέλος : ίσα ίσα δήλωνε τη στιγμή της τελείωσης, της ακμής, της ολοκλήρωσης. Στη συγκεκριμένη λοιπόν περίπτωση του κειμένου μας το επίθετο τέλεια λέγεται σε σχέση με την ολοκλήρωση του εξελικτικού κύκλου που παρακολουθούμε (οικία – χώρα – πόλις) : με το νόημα αυτό η στιγμή της ολοκλήρωσης δηλώνει και το τέλος της εξέλιξης (η οποία όμως δεν οδηγεί σε μια τελική φθορά, αλλά σε μια τελική ολοκλήρωση.) Περαιτέρω εξέλιξη δεν μπορεί να υπάρξει , καθώς η πόλη καταφέρνει να δώσει στον άνθρωπο – πολίτη τα δύο ύψιστα αγαθά, την αυτάρκεια και την ευδαιμονία, γεγονός που αποκλείει άλλη εξέλιξη.(«μάλιστα καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη»)

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η πόλη ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως. Δηλαδή προκειμένου να καλυφθεί η ανάγκη του ανθρώπου να επιβιώσει και να κατακτήσει την ευδαιμονία, χρειάστηκε από τη φύση του να μεταβεί από τη μια κοινωνική συγκρότηση στην επόμενη, που κάλυπτε της διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες που προέκυπταν. Έτσι , λόγω φυσικής αναγκαιότητας , αναζήτησε το άλλο φύλο και δημιούργησε τον οίκο (οικογένεια). Αμέσως μετά οι ανάγκες αυξήθηκαν και ο άνθρωπος προσπάθησε να τις καλύψει

συνενώνοντας οίκους και φτιάχνοντας κώμες. Όταν και οι ανάγκες αυτές καλύφθηκαν, τότε ο άνθρωπος πέρασε με φυσικό τρόπο, εκ φύσεως, στην πόλη με τη συνένωση κωμών, προκειμένου όχι απλώς να διασφαλίσει τη ζωή του (το ζην), αλλά και να εξασφαλίσει την καλή ζωή (το ευ ζην).

Επίσης ας λάβουμε υπόψη μας πως η φύση είναι μια μορφή ολοκλήρωσης. Η πόλη είναι ολοκλήρωση της οικογένειας και της κώμης άρα η πόλη είναι φυσική ύπαρξη.

B4. Σελίδα 179 σχολικού βιβλίου :

«πρέπει να έχουμε υπόψη μας... έξω από την πόλη»

B5.

ὄρῳμεν

συνεστηκυΐαν, (συνεστῶτων)

περιέχουσα, (μετέχοντες, μετέχειν, ὑπέχειν)

καλούμενη, (καλεῖν)

συγκειμένων

σκεπτέον

ἀρχῆς, ὀλιγαρχία

φανερὸν

λέγομεν, εἶπεν

ἰκανὸν

Αδίδακτο Κείμενο

Γ1.

Και από κάποιους μετοίκους λοιπόν και από τους ακολούθους σχετικά με τις ερμαϊκές κεφαλές τίποτα δεν καταγγέλλεται (δεν υπάρχει καμία καταγγελία) από τη μια, ενώ από την άλλη για κάποιες αποτομές άλλων αγαμάτων που είχαν συμβεί πρωτίτερα με περιπαιχτική διάθεση και υπό καθεστώς μέθης (υπάρχουν καταγγελίες) και ότι συγχρόνως τελούνται τα μυστήρια σε σπίτια με σκοπό την διακωμώδηση γι' αυτούς τους λόγους κατηγορούσαν και τον Αλκιβιάδη.

Και αυτά λαμβάνοντας υπόψη τους αυτοί που ενοχλούνται σε μεγάλο βαθμό από τον Αλκιβιάδη, γιατί τους ήταν εμπόδιο ώστε να μην κυριαρχήσουν σίγουρα στο λαό (να μην εξασφαλίσουν την κυριαρχία τους) και επειδή θεώρησαν ότι, αν απομάκρυναν αυτόν, θα ήταν πρώτοι, μεγαλοποιούσαν (την υπόθεση) και διατρέπωνταν πως τάχα και τα μυστικά (η αποκάλυψη των μυστικών των Ελευσινίων μυστηρίων) και η αποτομή των Ερμαϊκών κεφαλών γινόταν για να καταλυθεί η δημοκρατία και ότι τίποτε από αυτά δεν υπήρχε χωρίς τη δική του παρέμβαση, προσθέτοντας στο τέλος ως αποδείξεις την άλλη αντιδημοκρατική του παρανομία στις ενασχολήσεις του (στον τρόπο ζωής του).

Γ2.

τινὰ

ὔβριν

οὔσι (ν)

μάλα

ἐπαιτιῶ

ὑποληφθεῖσι(ν)

ἔξελῶεν

βόᾱν

ἔσται

πεπράχθω

Γ3 α. εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο ρήμα
μηνύεται

εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο γεγενημέναι

υποκείμενο στο ρήμα ποιεῖται (αττική σύνταξη)

αντικείμενο στο ρήμα ἐπητιῶντο

ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική αντικειμενική στο καταλύσει

ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική υποκειμενική στο παρανομιών

Γ3 β. **Εξαρτημένος υποθετικός λόγος**

Υπόθεση: εἰ ἐξελάσειαν

Απόδοση: ἂν εἶναι

Ανεξάρτητος υποθετικός λόγος

Υπόθεση: εἰ ἐξελάσαιμεν

Απόδοση: ἂν εἶημεν / εἶμεν

Εἶδος: Απλή σκέψη.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΛΟΥΚΑ ΚΟΛΜΙΑ